

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecia), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire (Bicaz), Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpianu, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coroana (Timișoara), Coryveana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Hondoleana, Insoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credi (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniăreva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstir), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Șoimul (Vașcău), Sebeșana (Sebeșul săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Silvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnavăana, Țibleșana, Timișana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sân-mărtin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Moratoriul — prolongit.

Am semnalat în numărul nostru ultim, că moratoriul, acordat la început, din motive ponderoase numai pe 14 zile, va fi prolongit. Ordinațiunea ministerială referitoare la prolongirea moratoriului, ce a expirat la 14 crt., a apărut acum în Nr. dela 13 crt. al foaiei oficioase «Budapesti Közlöny» și conține următoarele dispoziții principale:

Pentru plata datoriilor în bani, a căror termin a expirat sau cari vor deveni scadente până inclusiv 30 Septemvrie a. c. și cari se întemeiază pe cambii, asignații comerciale, warrant-uri și cecuri, emise înainte de 1 August a. c. sau cari se bazează în general pe afaceri comerciale sau pe alte titluri de drept privat, născute înainte de 1 Aug. a. c. — se încuviințează **un moratoriu (un respir) de două luni.**

Pentru obligamentele, după cari, conform legii sau a unor stipulații speciale, sunt a se plăti interese, se pot calculă interesele și pe timpul moratoriului; după obligamente fără interese, se pot calculă interesele legale.

Nu cad sub dispozițiile moratoriului:

1. Interesele împrumuturilor de stat și a celor garantate de stat; ratele de amortizare a acestor împrumuturi și rentele.

2. Cupoanele de interes și titlii sortați ai scrisurilor fonciare și a obligațiunilor pupulare;

3. Interesele împrumuturilor pe amortizație, încuviințate în scrisuri fonciare.

4. Taxele, ce sunt a se plăti pentru folosirea instalațiilor publice (taxe pentru apaduct, lumină electrică etc.).

5. Obligamentele de ajutorare impuse de starea de războiu.

6. Pretensiunile de susținere (alimentare) și rentele viagere.

7. Diversele obligamente isvorite din afaceri de asigurare.

8. Pretensiunile de chirii, cu excepția chiriei persoanelor chemate sub drapel.

9. Pretensiunile de arânzi.

10. Pretensiunile întemeiate pe contracte de serviciu.

11. Pretensiunile, pe cari subîntreprinsătorii le au față de întreprinsători.

12. Liberarea veniturilor, incassate în cursul moratoriului din administrarea unei averi străine — pe lângă susținerea drepturilor administratorului acelei averi.

Ordinațiunea conține mai departe dispoziția, **că din depozitele spre fructificare, a căroră sumă la 1 August a. c. nu a fost mai mare decât K 2000, deponenții pot pretinde să li-se replătească maximal K 200, iar din depozitele dela K 2000 — K 4000 maximal 10% — în tot timpul moratoriului.**

Proprietarul unui cont-curent este îndreptățit a pretinde totala replătire a bonului său, fără privire la suma aceluia, dacă poate documenta, în mod demn de credință, că banii îi trebuie necondiționat pentru a plăti salariile și simbriile impiegațiilor sei sau chiria localului său de afaceri.

Asemnarea sumei la o cassă oarecare, se poate face numai, dacă nu este stipulat un termen de abdicere mai lung și dacă deponentul a anunțat cel puțin cu 8 zile înainte, în scris, suma, de care are necesitate și pe care dorește a o ridica.

In atențiunea băncilor noastre.

Recomandăm cu insistență băncilor noastre, ca în interesul prestigiului lor și a bunei lor reputații din trecut, dar mai ales în interesul conservării neștirbite a creditului lor de reescont pentru viitor — să se nizuiască din răspuneri a-și regula scadențele și în aceste vremuri excepționale, cu punctualitatea obicinuită în timpuri normale. De favorurile, ce le acoardă moratoriul, să se folosească numai față de deponenții, a căror cereri sunt, evident, ilegitime și dictate numai de teama de războiu — și nici decât față de creditorii lor de reescont.

Cunoaștem prea bine, greutățile, ce le întâmpină băncile, de prezent, la regularea promptă a scadențelor lor — în urma lipsei materialului propriu, de cambii potrivite pentru reescont. Vor trebui însă căutate și aflate expediente, cari să asigure funcțiunea normală a legăturilor de reescont, expediente asupra cărora nu aflăm cu cale a stăruii mai de aproape la acest loc. Cu sfaturi binevoitoare vor ști să servească — la cerere — băncile noastre mai mari și biroul «Solidarității». Sunt vremuri excepționale, când toți cei grupați în jurul băncilor noastre, și în special, cei puși în frunte ca conducători, trebuie să fie la înălțimea chemării lor și — gata și de sacrificii.

Băncile pentru funcționarii lor mobilizați.

Cetim în ziarele din Budapesta, că din prilejul mobilizării generale a puterii noastre armate număr-oase bănci și întreprinderi comerciale și industriale din capitală, au dat probe înălțătoare de deosebită solitudine față de funcționarii și impiegații lor mobilizați și față de familiile acestora. Astfel, între altele, direcțiunea băncii «Pesti magyar kereskedelmi bank» («Pester-Ungarische Commercialbank») pe care mobilizarea a lipsit-o de 261 de funcționari și servitori, a hotărât a asigura și plăti tuturor impiegaților băncii, chemați sub drapel, fără deosebire, că sunt căsătoriți sau nu, și de aci încolo — întreg salarul, împreună cu banii de cuartir și toate accesoriile celelalte.

Direcțiunea a luat totodată angajamentul de a împărtași în caz de necesitate, pe funcțio-

narii sau familiile acestora, ajunși în strâmtoare, cu ajutoare corăspunzătoare.

Laudabilul exemplu și nobilul gest al băncii budapestane va fi sigur urmat și de celelalte bănci din țară, atât din capitală, cât și din provincie. *Intre acestea sperăm a vedea mergând în frunte, băncile noastre românești, cari și în trecut au știut să stea, cu atâtea prilejuri, la înălțimea chemării lor.* Funcționarii acestora, activității și conlucrării cărora se datorește în mare parte prosperitatea băncilor noastre, au tot dreptul să conteze în aceste vremuri grele, când datoria i-a chemat în altă parte, la solitudinea cea mai largă a patronilor lor, atât pentru persoanele lor proprii, cât și mai ales pentru familiile lor, rămase acasă, lipsite în multe cazuri și de cele mai necesare mijloace de traiu.

Și nu ne îndoim, că solitudinea așteptată și reclamată și prin aceste câteva șire pe seama funcționarilor mobilizați, va și urma din partea conducătorilor băncilor noastre, în măsura cea mai largă. Va fi nu numai un act de înalt patriotism și național, ci și un act de umanitate și echitate, va fi datoria împlinită, față de colaboratorii lor credincioși și devotați din timp de pace.

La chestiunea asigurărilor cu rizic de războiu.

— Lămuriri. —

Zănic auzim și cetim plângeri, cum impreviziunile grele prin cari trecem sunt exploatare — special în daraveri neguțătorești — de oameni fără inimă și fără conștiință.

Pe terenul afacerilor de asigurare încă se arată asemenea figuri, cari — mistificând sau retăcând adeverul — nu se sfiesc a abuză de bunacredință a mobilizaților, îngrijați de viitorul familiilor lor. Aud cu regret, că în felul acesta lucrează chiar și un Român, membru al societății din loc, care stă în serviciul unei societăți de asigurare străine și care afirmă cătră toți, fără rezerve:

1. că asigurările de viață, contractate în trecut cu premii normale, fără nici un adău, la societatea ce servește, având suflimente pentru rizic de războiu, sunt valabile necondiționat și fără restricțiuni — în caz de moarte a asiguratului în sau din cauza războiului — pentru întreaga suma asigurată și

2. că contractează și acum, deasemenea cu premii normale și fără adăusuri, asigurări valabile pentru întreaga suma asigurată, în caz de moarte în războiu.

Fiind aceste asigurări chestiune de existență pentru nenumărate familii române, ca unul care cunosc afacerile de acest fel, imi consider de datorință morală să dau câteva lămuriri sincere și de folos pentru cei interesați, pentruca aceștia să-și dea seama până nu e târziu la ce se pot aștepta și cum au a purcede ca să nu fie loșelate așteptările lor de bună credință.

Am studiat condițiunile de asigurare a tuturor societăților de seamă, indigene și străine, și constat,

că n'am găsit nici una, care să fi luat sau să ieie asupra sa, în mod necondiționat, angajamentele susținute în cele precedente. Pentru premii normale societățile se obligă la suma întreagă cel mult față de gloași, iar asigurările celor ce n'au ajuns la gloate — pentru caz de războiu — sau se suspendează de tot sau apoi se garantează în o sumă mai redusă, respective în o sumă proporționată, de regulă maximul de 4%, a tuturor capitalurilor similar asigurate.

Ce privește afirmațiunile conașonalului nostru, îmi permit a constata

ad 1. m'am convins din nenumărate polițe că societatea, ce o servește încă nu garantează în mod necondiționat suma asigurată. Ea garantează numai rezerva de premii, întregită la 3% a tuturor capitalurilor, ce le-a avut asigurate — în cursul războiului — cu rizic de acest fel; aceste 3% se împart între cei decedați și perduți în războiu pe baza proporției în care le stă suma asigurată cu rezerva de premii; asigurații mai vechi primesc un cuțient mai urecat, cei mai noi — unul mai redus, și

ad 2. nu cred că societatea, ce o servește să facă și de prezent asigurări cu premii normale pentru caz de războiu, decât tot numai cu restricțiunile din punctul precedent; cel puțin aceasta am constatat-o din condițiunile date unei persoane, ce a voit să se asigure.

Toate societățile solide iau rizicul sumei întregi numai pe lângă adause speciale de 4-6% a sumei asigurate, adause cari trebuiesc plătite din prilejul mobilizării și — mărturisesc sincer — nu-mi pot închipui societate solidă, care să ajungă la atâta inconștiență și ușurătate, încât să ia asupra sa asemenea grele rizicuri de războiu fără contravaloare corăspunsătoare.

Recomand deci oamenilor nostri interesați să fie cu cea mai mare atențiune. Să-și cetească condițiunile de asigurare și dacă nu le înțeleg — să întrebe și pe alții. Mai departe, dacă vor vedea, că asigurarea nu le e garantată în mod necondiționat, să ceară imediat să li-se spună condițiunile și adausele, ce trebuiesc indeplinite ca suma asigurată să fie valabilă fără restricțiuni. Aceasta să o facă în special cei mobilizați.* Celor ce ar dori să facă afaceri nouă încă le recomandăm să fie cu precauțiune, să consulte pe cei ce le știu mai bine și au și inimă și răspundere pentru ceea-ce fac și spun. Pentru orice eventualitate va fi bine să scrie deslușit pe ofert, că asigurarea se contractează cu condițiunile, că, în caz de moarte în războiu, suma asigurată să se plătească întreagă. În fine să scrie și aceia ca polița să se extrădeze în timp hotărât, relativ scurt, căci cum societățile și-au rezervat 30-60 de zile să se pronunțe că primesc sau nu ofertul, prea lesne se pot întâmpla surprize neplăcute.

Sibiu, la 8 Aug. 1914.

Ioan I. Lăpădatu
director de bancă.

P. S. Dela publicarea lămuririlor de mai sus, mi-a venit la cunoștință unele împrejurări, cari m'au încredințat, că urmările procedurii imorale a celor dela societatea din chestiune, sunt și mai grave pentru asigurați decât îmi închipuiam eu.

Eram adecă de credință, că dacă asigurații, se duși de propriile organe ale societății, i-se vor adresa ulterior acesteia și vor declara că sunt aplicați a plăti chiar și adause de premii speciale (așa cum s'a făcut aceasta la alte societăți), conducerea societății le va

* Notez, că unele societăți, dacă e reea de extindere a rizicului de războiu asupra întregii sume asigurate, nu s'a făcut imediat după publicarea mobilizării, azi nu o mai primesc.

stabilii un adaos potrivit și va lua rizicul necondiționat pentru întreaga sumă.

Din răspunsurile, ce s'a dat însă unor asigurați, cari s'au adresat la direcțiunea societății în acest scop, m'am convins, că societatea nu e aplicată să ia răspunderea pentru suma întreagă, nici chiar dacă asigurații ar plăti adause speciale de premii și că societatea nu garantează decât exclusiv în marginile condițiilor descrise în cele precedente.

Și câți bieți asigurați nu se vor fi prezentat la trupele lor, liniștiți că asigurările le sunt valabile în suma întreagă?

Iată unde poate duce lipsa de morală în afaceri!*

Sibiu, la 14 Aug. 1914.

I. I. L.

Recercare.

Intendența c. și r. a Comandei militare din Sibiu are să se îngrijească de procurarea și asigurarea celor necesare alimentării trupelor și institutelor mobilizate, ale armatei c. și reg., ale honvezimii și ale gloatei r. u.

Pentru a înlesni intendenței procurarea alimentelor furagiului etc. și a preveni risipirea rezervelor din circumscripția intendenței, sunt recercați toți comercianții, proprietarii, fabricanții și toți aceia, cari sunt în situație a-și da intendenței concursul lor în direcția amintită — să-și înainteze acestei autorități militare ofertele de vânzare și furnizare.

În prima linie sunt de trebuință următoarele articole:

Făină: Făină de secară Nr. 3, făină de grâu Nr. 5 pentru pâne și făină de grâu Nr. 3 pentru pesmeți (zwiebak).

Legume: Articole, cari nu se strică, ca: orez, arpăcaș, gris, păstăioase, orz, păsat sau macaroane, tăietăi uscate și legume uscate etc.

Cafea, ceaiu, piper, cuișoare, scortişoare etc.

Nutrefuri, mai cu seamă orz, ovăs, cucuruz și țărățe.

Prețurile se vor plăti după valoare, conform legii de războiu.

Plățile sunt puse în vedere de Ministerul de războiu pe 20 August a. c. st. n.

Transportarea se va face în saci, butoaie sau lăzi, cu specificarea greutății brutto și netto la gările: Sibiu, Brașov, Cluj, Alba-Iulia și Murăș-Oșorhei.

Oferte sub 50 măji metrice nu se primesc singuratic, dar se pot face oferte din partea unei comune întregi, sau a unui consorțiu.

Totodată sunt recercați proprietarii de mori, de fabrici de încălțăminte, piele, țoale de pat și de cooperit caii, postăvăriile, cârnătăriile, apoi ceice pregătesc saci, lăzi, butoaie și alte lucruri de lipsă la pachetat, precum și tot felul de materiale pentru trupele sanitare, proprietarii de mașini pentru tăiatul fânului și paielor etc. etc., ca să-și anunțe de grabă fabricatele și ofertele lor intendenței militare.

Intendența c. și r. a Comandei
militare din Sibiu.

* Societatea de asigurare, care tolerează manevre de feliul celor expuse mai sus și ai căreia organe exploatează și azi cu atâta nerușinare bunăcredința și neorientarea publicului este „Donau“.

REVISTA FINANCIARA.

Situatiunea.

Sibiu, 14 August 1914.

Situatiunea pietei interne de bani s'a ameliorat bine de la ultimul nostru raport incoace. Publicul s'a mai liniștit și operațiunile a luat la bănci aproape cursul lor normal. Pretensiunile ridicate față de Banca Austro Ungară încă s'au împuținat, încât cercuri serioase financiare, contează la o apropiată reducere a etalonului oficial de la 8% la 6%. În proximele zile vor fi puse în circulație nouele bancnote à K 2.

În Berlin asemenea s'a îmbunătățit situația. Un împrumut de 30 miliarde Marce pentru războiu, a fost contractat cu cea mai mare ușurință.

Asupra celorlalte piețe financiare, excepționând Bucureștii, de unde avem informația că „Banca Națională a României“ a urcat discontul de la 6% la 7%, resp. pentru Lombard de la 7% la 8% — ne lipsesc știri mai de aproape.

CRONICĂ.

Concedierea soldaților pentru seceriș. Ministrul de honvezi Hazai a înștiințat pe cale telegrafică pe primii funcționari ai municipiilor, că pentru lucrările de secerat, cărat și îmblățit va concedia, după trebuință grupuri mai mari sau mai mici de glotași și honvezi. Ostașii concediați vor fi împărțiți prin autoritățile administrative în grupuri pe la moșiile mai mari sau li-se va îngădui la singuratici să îndeplinească lucrările de secerat etc. la gospodăria lor proprie. Puterile de lucru recerute vor trebui anunțate din partea organelor administrative comandamentelor de corp — pe cale telegrafică. Ostașii concediați vor trebui să se reîntoarcă din nou la trupele lor, la 1 Septembrie a. c.

*

Suspendarea repauzului duminical. Ministrul de comerț, prin o ordinațiune recentă a sa, a suspendat repauzul duminical *pe întreaga durată a stării de războiu.*

*

Bancnote à K 2: — În temeiul măsurilor extraordinare, privitoare la normele de afaceri ale Băncii Austro-Ungare, amintite în numărul nostru trecut, Consiliul general al băncii noastre de emisiune a hotărât în ultima sa ședință *a pregăti o emisiune de bancnote nouă à K 2:* —

*

Monetele à fl. I — argint vor fi puse, probabil, din nou în circulațiune, în urma lipsei generale a banilor mărunți, ce se resimte în întreaga monarhie de la mobilizare incoace. Banca Austro-Ungară dispune de astfel de monete în valoare de K 200 milioane.

*

Moratoriu. Cuvântul *moratoriu* (de la cuvântul latin *mora* = amânare) înseamnă acordarea unei amânări, a unui respir, pentru plata datoriei. Moratoriile le decretează autoritățile statului în timpuri extraordinare, ca și cele de acum. Moratoriul poate fi

general sau special; moratoriul general se încuviințează pentru toată țara, pentru toți datorișii: cel special privește numai pe anumiți datoriși. Moratoriile generale se acordă, de regulă, în vremuri de războiu și pentru ușurarea consecunțelor dezastruoase ale războiului. Moratorii au acordat în cursul vremurilor aproape toate statele. În Ungaria s'a acordat moratoriul mai pe urmă în anii 1849 - 1858. De prezent au acordat moratorii aproape toate statele europene.

Din punct de vedere economic moratoriile sunt, în general, primejdioase, fiindcă creiază nesiguranță de drept și strică creditul, afară de aceasta ele însemnează și un amestec necompetent în relațiile de drept privat. De altă parte însă este greu a nu recunoaște îndreptățirea moratoriilor, când ținta este de a salva numeroase existențe economice, primejduite în ființa lor, prin aplicarea riguroasă a normelor de drept.

*

Recoltele în Europa. Starea agricolă în țările europene este considerată ca mediocră. Situațiunea recoltelor diferă de la țară la țară.

În Anglia grație unei temperaturi plăcute producțiunea grâului promite a fi cea mai bună dintre celelalte recolte.

În Germania timpul a fost cald, perspectivele recoltelor fiind considerate ca satisfăcătoare — însă randamentul se zice că nu va atinge pe cel din anul trecut.

În Austria plângerile s'au împuținat, pe când în Ungaria ele rămân aceleaș. După o estimatiune preliminară în această din urmă țară randamentul general se crede că va atinge circa 36.275,000 chintale contra 41.333,000 în anul trecut.

În Italia deficitul recoltei după ultimele știri va trece peste 6—7 milioane.

În Franța secerișul se face în condițiuni favorabile. Știrile despre recolta din Rusia sunt contradictorii.

Lipsa sau prea marea umiditate în unele districte va face ca evaluarea oficială să fie redusă. Starea actuală a recoltei permite totuși să se spere la o producțiune și calitate bună. Seceratul progresaază cu repeziune și în guvernamelele din sud.

O telegramă din Petersburg anunță că, după rapoartele sosite la ministerul de agricultură recolta rusă e compromisă și speranțele puse în recolta Siberiei nu s'au realizat. În 24 guvernamele seceta a distrus recolta și pășunile: în 16 guvernamele un milion de desiatine au fost distruse de grindină, iar 350,000 desiatine de insecte. În Caucaz șoarecii au cauzat mari stricăciuni. Rusia e amenințată de foamete.

POSTA REDACȚIUNII.

D-lui Ioan Fătu, Bucium După valoarea de curs, ce o au la transcriere.

On. «Zărândeana», Boița. Obligați a se înscrie și a plăti taxele la «Cassa pentru asigurarea muncitorilor» sunt toți impiegatii comerciali, fără deosebire — dacă au salar sub 2400 anual.

SUMAR.

Moratoriul — prolongit. — În atențiunea băncilor noastre — Băncile pentru funcționarii lor mobilizați. — La chestiunea asigurării cu rizic de războiu — Recercare. — Revista financiară: Situațiunea. Cronică: Concedierea soldaților pentru seceriș, Suspendarea repauzului duminical, Bancnote à K 2, Monete à fl. I — argint, Moratoriul, Recoltele în Europa.